

گزارش کارشناسی

پرونده‌های دیوان عدالت اداری

در خصوص:

تقاضای ابطال «مواد (۴) و (۵) آئین‌نامه اجرایی
کمیسیون‌های پزشکی بدوی و تجدیدنظر موضوع ماده
(۹۱) قانون تأمین اجتماعی»

کد گزارش: ۹۷۰۱۰۰۱

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۰۱/۲۰

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

گزارش کارشناسی پرونده‌های دیوان عدالت اداری

موضوع:

**تقاضای ابطال «مواد (۴) و (۵) آئین‌نامه اجرایی
کمیسیون‌های پزشکی بدوی و تجدیدنظر موضوع ماده (۹۱)
قانون تأمین اجتماعی»**

تهیه و تنظیم:

محمدامین ابریشمی‌راد

نظارت:

محمدعلی فراهانی

پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۷۰۱۰۰۱

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۷/۰۱/۲۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزارش کارشناسی پرونده‌های استعلامی دیوان عدالت اداری

موضوع شکایت: تقاضای ابطال «مواد (۴) و (۵) آئین‌نامه اجرایی کمیسیون‌های

پزشکی بدوی و تجدیدنظر موضوع ماده (۹۱) قانون تأمین اجتماعی»

شاکی: آقای سعید کنعانی

طرف شکایت: سازمان تأمین اجتماعی

جهت مغایرت شرعی: برخی از آیات قرآن کریم، قاعده فقهی نفی سبیل و حدیث نبوی

شماره و تاریخ نامه دیوان: ۲۸۱/۴۵۲۵۶ - ۱۳۹۶/۱۲/۷

مقدمه

شاکی به موجب تقدیم درخواستی، ابطال مواد (۴) و (۵) «آئین‌نامه اجرایی کمیسیون‌های پزشکی بدوی و تجدیدنظر موضوع ماده (۹۱) قانون تأمین اجتماعی»^۱، مصوب شورای عالی تأمین اجتماعی را به جهت مغایرت با موازین

۱. ماده ۴- (اصلاحی ۱۳۷۱/۵/۱۹) کمیسیون‌های پزشکی بدوی با حضور افراد زیر تشکیل می‌گردد:

الف- یک نفر پزشک متخصص جراحی عمومی به عنوان عضو و رئیس کمیسیون به پیشنهاد مدیر درمان و تصویب معاونت درمان با ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیون‌های فنی پزشکی.

ب- یک نفر پزشک متخصص داخلی به عنوان عضو ثابت به پیشنهاد مدیر درمان و ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیون‌های فنی پزشکی.

ج- یک نفر پزشک متخصص در رشته بیماری مربوطه به عنوان عضو به پیشنهاد مدیر درمان و ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیون‌های فنی و پزشکی.

د- مشاور با پیشنهاد اداره کل تأمین اجتماعی استان و ابلاغ معاونت درمان.

ه- منشی با ابلاغ مدیر درمان که وظیفه تهیه و تنظیم و تایپ صورتجلسات را عهده‌دار خواهد بود.

شرع تقاضا کرده است. مواد مذکور به تعیین ترکیب اعضای کمیسیون‌های بدوی و تجدیدنظر پزشکی پرداخته‌اند که شاکی عدم ذکر برخی از شرایط لازم برای اعضای این کمیسیون‌ها را سبب مغایرت مواد مزبور با موازین شرع دانسته است. در این گزارش با عطف توجه به ادله‌ی شاکی و دفاعیات مشتکی‌عنه، به تبیین این موضوع پرداخته خواهد شد.

→

تبصره ۱- (الحاقی ۱۳۷۱/۵/۱۹) بررسی پرونده‌های بیمه‌شدگان و اظهارنظر درباره نوع کار، محل کار، ساعت کار، و تعیین درصد از کارافتادگی، ادامه درمان و ادامه کار از وظایف کمیسیون‌های پزشکی بدوی می‌باشد.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۷۱/۵/۱۹) دعوت از پزشک متخصص طب کار به منظور مشاوره بدون حق رأی در کمیسیون‌های بدوی و تجدیدنظر بلامانع بوده و در شهرستان‌هایی که پزشک متخصص طب کار وجود نداشته باشد، دعوت از کارشناسان بهداشت حرفه‌ای جهت مشاوره مجاز می‌باشد.

ماده ۵- (اصلاحی ۱۳۷۱/۵/۱۹) کمیسیون‌های پزشکی تجدیدنظر با حضور افراد زیر تشکیل می‌گردد:

الف- یک نفر پزشک متخصص جراحی عمومی به پیشنهاد معاونت درمان و تصویب مدیرعامل سازمان با ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیون‌های فنی پزشکی به عنوان عضو و رئیس کمیسیون.

ب- یک نفر پزشک متخصص داخلی به عنوان عضو ثابت به پیشنهاد مدیر درمان و ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیون‌های فنی پزشکی.

ج- یک نفر پزشک متخصص در رشته بیماری‌های مربوطه به پیشنهاد مدیر درمان و ابلاغ دفتر تشکیل کمیسیون‌های فنی و پزشکی.

د- مشاور به پیشنهاد اداره کل تأمین اجتماعی استان و ابلاغ معاونت درمان.

ه- منشی با ابلاغ مدیر درمان که وظیفه تهیه و تنظیم و تایپ صورتجلسات را عهده‌دار خواهد بود.

تبصره ۱- پزشکان عضو کمیسیون‌های بدوی مادام که عضویت یک کمیسیون بدوی را دارند نمی‌توانند به عضویت کمیسیون پزشکی تجدیدنظر منصوب شوند.

تبصره ۲- برای هر یک از اعضای شرکت‌کننده در کمیسیون‌های پزشکی افرادی با شرایط ذکر شده در این آیین‌نامه به عنوان عضو علی‌البدل تعیین می‌گردد.

تبصره ۳- ترتیب تشکیل کمیسیون‌ها و دعوت اعضا و بیمه‌شدگان طبق ضوابط و مقررات این آیین‌نامه با هماهنگی رئیس کمیسیون به عهده دبیر مربوطه می‌باشد.

تبصره الحاقی- بررسی و اظهارنظر نهایی درباره کلیه آراء صادره کمیسیون‌های پزشکی بدوی که مورد اعتراض بیمه‌شده یا سازمان قرار می‌گیرد از وظایف کمیسیون‌های پزشکی تجدیدنظر می‌باشد و نحوه اعتراض سازمان مشابه نحوه اعتراض بیمه‌شده موضوع ماده (۹) خواهد بود.

متن زیر به موجب اصلاحیه مورخ ۱۳۷۸/۵/۲ به مواد (۴) و (۵) اضافه شده است:

«از پزشکیان (تمامی رشته‌های تخصصی) به عنوان رئیس کمیسیون پزشکی بدوی و تجدیدنظر استفاده خدمتی به عمل آید که ضمن علاقه‌مندی به امور کمیسیون‌ها، آشنایی با قوانین و مقررات داشته و ترجیحاً از کادر رسمی سازمان باشند».

شرح و بررسی

بر طبق ماده (۹۱) قانون تأمین اجتماعی^۱ -مصوب ۱۳۵۴-، تشکیل کمیسیون‌های بدوی و تجدیدنظر پزشکی به منظور تعیین میزان از کارافتادگی جسمی و روحی بیمه‌شدگان و افراد خانواده آنها پیش‌بینی شده است. عبارت ذیل این ماده نیز ترتیب تشکیل و تعیین اعضا و ترتیب رسیدگی و صدور رأی توسط این کمیسیون‌ها را طبق آئین‌نامه‌ی شورای عالی تأمین اجتماعی دانسته است. بر این اساس، «آئین‌نامه اجرایی کمیسیون‌های پزشکی بدوی و تجدیدنظر موضوع ماده (۹۱) قانون تأمین اجتماعی» اقدام به تعیین شرایط و ضوابط تشکیل این کمیسیون‌ها کرده و در مواد (۴) و (۵) این آئین‌نامه ترکیب کمیسیون‌های بدوی و تجدیدنظر مشخص شده است.

همچنان‌که شاکی اشاره کرده است، به موجب مواد مختلف قانون تأمین اجتماعی، قانون کار و ...، نظر کمیسیون‌های پزشکی در زمینه‌های مختلفی همچون «تشخیص تحت تکفل بودن افراد خانواده بیمه شده و صدور مجوز استفاده از خدمات پزشکی و درمانی» (موضوع بندهای «۲» و «۴» ماده (۵۸)^۲ و

۱. ماده ۹۱- برای تعیین میزان از کار افتادگی جسمی و روحی بیمه‌شدگان و افراد خانواده آنها کمیسیون‌های بدوی و تجدیدنظر پزشکی تشکیل خواهد شد. ترتیب تشکیل و تعیین اعضا و ترتیب رسیدگی و صدور رأی بر اساس جدول میزان از کار افتادگی طبق آئین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد این سازمان و سازمان تأمین خدمات درمانی به تصویب شورای عالی می‌رسد.

۲. ماده ۵۸- افراد خانواده بیمه شده که از کمک‌های مقرر در ماده ۵۴ این قانون استفاده می‌کنند عبارتند از:
...-۱

۲- شوهر بیمه شده در صورتی که معاش او توسط بیمه شده زن تأمین می‌شود و سن او از شصت سال متجاوز باشد یا طبق نظر کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده شناخته شود.
...-۳

۴- پدر و مادر تحت تکفل بیمه شده مشروط بر اینکه سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال متجاوز باشد و یا اینکه به تشخیص کمیسیون‌های پزشکی موضوع ماده ۹۱ از کار افتاده باشند و در هر حال از سازمان مستمری دریافت نمایند.

بندهای «۱» و «۳» تبصره «۱» ماده (۷۲) قانون تأمین اجتماعی^۱، «تعیین بازماندگان واجد شرایط متوفی جهت بهره‌مندی از مقرری و مستمری» (موضوع بندهای «۲» و «۳» ماده (۸۱)^۲ و بندهای ماده (۸۲) قانون تأمین اجتماعی^۳، تعیین فرسایش بیمه شده شاغل در کارهای سخت و زیان‌آور و صدور حکم بازنشستگی (موضوع جزء «۲» بند «ب» تبصره «۲» ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی^۴)، اظهارنظر درباره کاهش توانایی‌های ناشی از کار و محکومیت

۱. تبصره ۱- شوهر یا فرزند یا پدر یا مادر با شرایط زیر تحت تکفل بیمه شده محسوب می‌شوند:

۱- سن شوهر از شصت سال متجاوز باشد و یا به تشخیص کمیسیون‌های پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده کلی بوده و در هر دو حالت به حکم این قانون مستمری دریافت نماید و معاش او توسط زن تأمین شود.
۲- ...

۳- سن پدر از شصت و سن مادر از پنجاه و پنجسال بیشتر بوده یا اینکه به تشخیص کمیسیون‌های پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده باشند و معاش آنها توسط بیمه شده تأمین و در هر حال به موجب این قانون مستمری دریافت ندارند.

۲. ماده ۸۱- بازماندگان واجد شرایطی متوفی که استحقاق دریافت مستمری را خواهند داشت عبارتند از:

۱- ...

۲- فرزندان متوفی در صورتی که سن آنان کمتر از هیجده سال تمام باشد و یا منحصراً به تحصیل اشتغال داشته باشند یا بعلت بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر بکار نباشند.

۳- پدر و مادر متوفی در صورتیکه اولاً تحت تکفل او بوده ثانیاً سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنجسال تجاوز کرده باشد و یا آنکه به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده باشند و در هر حال مستمری از سازمان دریافت ندارند.

۳. ماده ۸۲- بازماندگان بیمه شده زن با شرایط زیر از مستمری استفاده خواهند کرد.

۱- شوهر مشروط بر اینکه اولاً تحت تکفل زن بوده ثانیاً سن او از شصت سال متجاوز باشد یا طبق نظر کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده بوده و در هر حال مستمری از سازمان دریافت نکند.

۲- فرزندان در صورت حائز بودن شرایط زیر:

الف- پدر آنها در قید حیات نبوده یا واجد شرایط مذکور در بند اول این ماده باشد و از مستمری دیگری استفاده نکند.

ب- سن آنها کمتر از هیجده سال تمام باشد و یا منحصراً به تحصیل اشتغال داشته باشند تا پایان تحصیل و یا بعلت بیماری یا نقص عضو طبق گواهی کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون قادر بکار نباشند.

۳- پدر و مادر در صورتی که اولاً تحت تکفل او بوده ثانیاً سن پدر از شصت سال و سن مادر از پنجاه و پنج سال تجاوز کرده باشد و یا آنکه به تشخیص کمیسیون پزشکی موضوع ماده ۹۱ این قانون از کار افتاده باشند و در هر حال مستمری از سازمان دریافت ندارند.

۴. تبصره ۲- ...

بند ب- ...

۲- در صورتی که بیمه شدگان موضوع این تبصره قبل از رسیدن به سابقه مقرر در این قانون دچار فرسایش جسمی و روحی ناشی از اشتغال در کارهای سخت و زیان‌آور گردند با تأیید کمیسیونهای پزشکی (موضوع ماده ۹۱ قانون تأمین

←

کارفرما به پرداخت سنوات خدمت بر اساس سالی دو ماه (موضوع مواد (۳۲) قانون کار)^۱ و ... واجد اهمیت و اثر است. از سوی دیگر، به موجب دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۱۳۷۷/۳/۲۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری^۲، نظر کمیسیون پزشکی در خصوص بیماری، نوع و تاریخ آن، اموری فنی و تخصصی دانسته شده‌اند که امعان نظر قضایی در زمینه‌ی اعتبار ماهوی آن‌ها وجه قانونی ندارد. لذا، در عمل قضاوت نمی‌توانند تمام نظرات کمیسیون مزبور را مورد نظارت قرار دهند و بسیاری از تصمیمات این کمیسیون‌ها غیرقابل بازنگری قضایی است.

بنا به مراتب فوق، شاکی عدم تصریح به شرایطی همچون التزام به اسلام، وثاقت، امانت، خبرویت و عدالت جهت عضویت در کمیسیون‌های مزبور را سبب ورود افراد غیرمؤمن، فاسق و غیرمؤثق به کمیسیون‌های مزبور دانسته و از این جهت مواد (۴) و (۵) آئین‌نامه اجرایی مورد شکایت را مغایر با قاعده نفی سبیل، آیات «۲۸»، «۹۹»، «۱۱۸» و «۱۵۹» سوره آل عمران^۳، آیه «۳۸» سوره شوری^۴،

→

اجتماعی) با هر میزان سابقه خدمت از مزایای مندرج در این تبصره برخوردار خواهند شد.

۱. ماده ۳۲- اگر خاتمه قرارداد کار در نتیجه کاهش توانایی‌های جسمی و فکری ناشی از کار کارگر باشد (بنا به تشخیص کمیسیون پزشکی سازمان بهداشت و درمان منطقه با معرفی شورای اسلامی کار و یا نمایندگان قانونی کارگر) کارفرما مکلف است به نسبت هر سال سابقه خدمت، معادل دو ماه آخرین حقوق به وی پرداخت نماید.

۲. دادنامه شماره ۶۱ هیأت عمومی دیوان:

«نظر کمیسیون پزشکی در باب بیماری و نوع و تاریخ آن امری است فنی و تخصصی که امعان نظر قضائی در زمینه اعتبار ماهوی آن وجه قانونی ندارد، بنابراین دادنامه شماره ۱۱۷۵ مورخ ۷۵/۹/۱۴ شعبه ۱۸ دیوان عدالت اداری در حدی که متضمن اعتبار نظر کمیسیون پزشکی در خصوص مورد است موافق مقررات تشخیص داده می‌شود.»

۳. آیه ۲۸: «لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً وَيُخَذَرِكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَ إِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ»

آیه ۹۹: «قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصَدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ أَمْنٍ تَبِعُونَهَا عَوَجًا وَ أَنْتُمْ شُهَدَاءُ وَ مَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ»

آیه ۱۱۸: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةَ مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خِيَالًا وَدُوا مَا عَيْتِمُ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَ مَا

←

آیات «۵۹»، «۶۵» و «۱۴۱» سوره نساء، آیات «۴۴» و «۵۵» سوره مائده، آیه «۱۱۳» سوره هود^۴ و حدیث حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) (الاسلام یعلو و لا یعلی علیه و الکفار بمنزله الموتی) دانسته است.

همچنین، شاکی در تأیید نظر خویش به گزارش جلسه ۹۸۶ مورخ ۹۶/۲/۳۱ مجمع مشورتی فقهی اشاره کرده است که عدم ذکر شرایط لازم از جمله ایمان، عدالت و وثاقت را موجب ظلم به مسلمین دانسته است.^۵

در مقام رد ادعای شاکی، مدیرکل دفتر امور حقوقی و دعاوی سازمان تأمین اجتماعی ضمن تبیین مفاد مواد مورد شکایت بر این نکته تأکید کرده است که اعضای کمیسیون‌های پزشکی ترجیحاً از کارکنان رسمی سازمان تأمین اجتماعی

→

تُخْفَى صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ»
 آیه «۱۵۹»: «فِيمَا رَحِمَهُ مِنَ اللَّهِ لَبِئْسَ لَهُمْ وَ لَوْ كُنْتَ فَطًّا غَلِيظًا الْقَلْبُ لَأَنْفَضُوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ شَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ»

۱. «وَ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ أَمَرُهُمْ سُورَى بَيْنَهُمْ وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ»

۲. آیه ۵۹: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَ الرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَ أَحْسَنُ تَأْوِيلًا».

آیه ۶۵: «فَلَا وَ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَ يُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا».

آیه ۱۴۱: «الَّذِينَ يَتَرَضَّوْنَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَ إِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَ نَمْنَعُكُم مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ فَالَهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا».

۳. آیه ۴۴: «إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَ نُورٌ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَ الرِّبَايُونَ وَ الْأَخْبَارُ بِمَا اسْتَخْفَتُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَ كَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَ اخْشَوُا اللَّهَ وَ اخْشَوُا اللَّهَ وَ لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا».

آیه ۵۵: «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ».

۴. آیه ۱۱۳: «وَ لَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءٍ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ».

۵. در موارد مشابه همچون گزارش جلسه ۹۹۲ مجمع مشورتی فقهی مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۱ نیز آن مجمع، ذکر شرایط ایمان، امانت و وثاقت را برای داوران عضویت در هیأت مدیره و بازرسان تشکل‌ها لازم دانسته است.

تعیین می‌شوند. لذا، پزشکانی که از کارکنان رسمی سازمان تأمین اجتماعی به عضویت این کمیسیون‌ها انتخاب می‌شوند، با طی مراحل قانونی و دارا بودن شرایط لازم به استخدام سازمان تأمین اجتماعی درآمده‌اند و از این جهت شکایت شاکی وارد نیست. البته در این خصوص توجه به این نکته لازم است که هرچند مشتکی‌عنه به بند «ب» ماده (۱۵) آئین‌نامه استخدامی سازمان تأمین اجتماعی اشاره کرده و به استناد آن «اعتقاد به نظام جمهوری اسلامی ایران و دین مبین اسلام یا یکی از ادیان مصرح در قانون اساسی» را شرط لازم برای استخدام دانسته، اما بر طبق آخرین نسخه‌ی در دسترس از آئین‌نامه‌ی مزبور که در تارنمای سازمان تأمین اجتماعی نیز قابل مشاهده است، این شرط در ماده مورد اشاره و سایر مواد آن آئین‌نامه پیش‌بینی نشده و شرایط داوطلبان ورود به خدمت در ماده (۶) آئین‌نامه مزبور^۱ تعیین شده است. لذا، حتی با فرض اینکه برخی از اعضای کمیسیون‌های بدوی و تجدیدنظر پزشکی، کارکنان رسمی سازمان تأمین اجتماعی باشند، شرایط ایمان، وثاقت و امانت در مقررات مربوطه برای کارکنان آن سازمان قید نشده است.

علاوه بر این، مشتکی‌عنه معتقد است که برخلاف آنچه شاکی در خصوص

۱. ماده ۶- داوطلبان ورود بخدمت ثابت سازمان بیمه‌های اجتماعی باید واجد شرایط زیر باشند:

الف- داشتن ۱۸ سال تمام و نداشتن بیشتر از ۴۰ سال تمام. ب- تابعیت ایران. ج- انجام خدمت زیر پرچم یا داشتن معافیت قانونی در صورت مشمول بودن. ه- عدم محکومیت به فساد عقیده و نداشتن معروفیت به فساد اخلاق و تجاهر به فسق و معتاد نبودن به مواد مخدر. و- داشتن تحصیلات لازم برای شغل مورد نظر. ز- داشتن صحت مزاج و توانایی انجام کار مربوط.

غیرقابل بازنگری دانستن آراء کمیسیون‌های پزشکی توسط دیوان عدالت اداری بیان کرده، شعب دیوان به موجب رأی وحدت رویه شماره ۶۱ و همچنین رأی شماره ۷۹ مورخ ۱۳۸۵/۲/۱۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری^۱، نظرات کمیسیون‌های پزشکی را به طور مطلق نمی‌پذیرند و صرفاً هیأت عمومی دیوان تشخیص میزان از کارافتادگی و نوع آن را به علت این که موضوع کاملاً فنی و تخصصی پزشکی است، غیرقابل بازنگری توسط قضات دیوان دانسته است.

جمع‌بندی

با عطف توجه به ادله‌ی شاکی و جوابیه مشتکی‌عنه، روشن است که در قوانین و مقررات مربوطه شروط اسلام، وثاقت، امانت، خبرویت و عدالت برای اعضای کمیسیون‌های پزشکی شرط نشده است؛ و از سوی دیگر، در مواردی حتی قضات دیوان عدالت اداری صلاحیت اعمال نظارت قضایی بر تصمیمات فنی و تخصصی اعضای این کمیسیون‌ها را ندارند.

با این مقدمه، تأکید بر این نکته لازم است که شاکی این پرونده، پیش‌تر

۱. دادنامه شماره ۷۹ هیأت عمومی دیوان:

«در خصوص تقاضای بیست نفر از قضات محترم دیوان عدالت اداری مبنی بر اعلام مغایرت دادنامه شماره ۶۱ مورخ ۱۳۷۷/۳/۲۳ هیأت عمومی دیوان از حیث قید «تاریخ» در دادنامه مزبور و درخواست حذف آن بر اساس ماده ۵۳ آیین دادرسی دیوان و نظر به ماده ۹۱ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ که تعیین میزان از کارافتادگی جسمی و روحی بیمه‌شدگان و افراد خانواده آنان را به عهده کمیسیونهای بدوی و تجدیدنظر پزشکی محول کرده و در حکم مقنن ذکر از تاریخ شروع بیماری به عمل نیامده است. بنابراین با تأیید اعتراض عنوان‌شده به دادنامه فوق‌الذکر قید کلمه «تاریخ» از متن رأی مزبور حذف و ابطال می‌شود. این رأی جزء لاینفک دادنامه فوق‌الذکر است و تسلیم دادنامه مزبور بدون پیوست این دادنامه اصلاحی ممنوع می‌باشد.»

شکایت‌های مشابهی را راجع به هیأت‌ها و کمیسیون‌های مصرح در قوانین کار و تأمین اجتماعی نیز مطرح کرده بود و در آن موارد تقاضای ابطال مقررات مزبور را به دلیل عدم قید شرایطی مانند اعتقاد به دین مبین اسلام، وثاقت، امانت و عدالت، سلامت جسمی و روانی برای مدیران، بازرسان و اعضای هیأت‌ها و کمیسیون‌های مختلف کرده بود. از سوی دیگر، لازم است تا فقهای معزز شورای نگهبان در اظهارنظر خود در خصوص این پرونده به این نکته توجه داشته باشند که در شکایت‌های مورد اشاره، همواره بر لازم بودن شرایط وثاقت و امانت توسط فقهای شورای نگهبان تأکید شده است.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم مکهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده، که با کمال دقت و قدرت و نظایف اسلامی و ملی خود
رایعنا و تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلو گیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزرگواران شورای مکهبان

تیران، خیابان شهید سبهد قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲